

Sygn. akt IV U 361/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 sierpnia 2016r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Marek Przysucha

Protokolant Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2016r. w Częstochowie

sprawy E. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania E. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 3 lutego 2016r. Nr (...)

**zmienia zaskarżoną decyzję i ustala kapitał początkowy dla ubezpieczonego E. G. w wysokości 235.532,55 (dwieście trzydzieści pięć tysięcy pięćset trzydzieści dwa pięćdziesiąt pięć setnych) oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału na 161,88% (sto sześćdziesiąt jeden osiemdziesiąt osiem procent),
a podstawę kapitału na 1.976,38 zł (jeden tysiąc dziewięćset siedemdziesiąt sześć złotych trzydzieści osiem groszy).**

Sygn. akt IV U 361/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lutego 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ponownie ustalił ubezpieczonemu E. G. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w związku z wejściem w życie przepisu art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1983r. do 31 grudnia 1992r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 151,13 %. Podstawa wymiaru została ustalona na kwotę 1.845,13 zł. Organ rentowy przyjął do obliczenia wartości kapitału początkowego okres składkowy w wymiarze 27 lat, 11 miesięcy i 14 dni oraz okres nieskładkowy w wymiarze 2 miesięcy i 16 dni. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 193.195,42 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r., gdyż nie został wystarczająco udowodniony oraz okresu od 15 stycznia 1980r. do 21 stycznia 1980r., ponieważ ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony. Zarzucał, iż powyższa decyzja jest niezgodna z decyzją z dnia 12 września 2002r., którą ZUS ustalił mu kapitał początkowy. Wskazywał, że w decyzji z dnia 12 września 2002r. ZUS zaliczył mu okresy składkowe za 395 miesięcy zaliczając ukończenie (...) Szkoły (...) od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r., który to okres obecnie wyłączył. Jednocześnie przedstawiał argumentację dla wykazania, że w tym okresie był uczniem praktycznej nauki zawodu. Podnosił również, że w decyzji z dnia 12 września 2002r. organ rentowy wybrał mu najlepsze zarobki z kolejnych 10 lat jego kariery zawodowej od 1982r. do 1991r. Zarzucał, iż obecnie ZUS odrzucił jego dochód za 1982r. w wysokości 227.216,00 zł i przyjął za ten rok wynagrodzenie minimalne, a w konsekwencji zmienił lata 1982-1991 na 1983-1992, co jest dla niego bardzo krzywdzące. Odwołujący wskazywał, że wysokość jego emerytury w znacznym stopniu została pomniejszona poprzez zmniejszenie kapitału początkowego i jest to niezgodne z ustawą emerytalną, która gwarantuje, że kapitał początkowy po waloryzacji nie może ulec obniżeniu. Podał, iż według stanu na dzień 31 grudnia 2014r. jego zwaloryzowany kapitał początkowy wynosił 683.724,27 zł, a na dzień 3 lutego 2016r. po waloryzacji wynosił tylko 632.954,80 zł.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w zaskarżonej decyzji.

Rozstrzygając o zasadności odwołania, Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

E. G. urodził się (...) W dniu (...). wystąpił z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku załączył m.in. zaświadczenie z dnia 3 marca 1986r. wydane przez (...) Spółdzielnię (...) w K. potwierdzające, iż ubezpieczony pracował na stanowisku uczeń zawodu – masarz w okresie od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r. Załączył ponadto świadectwo pracy z dnia 4 marca 1986r. wydane przez (...) potwierdzające pracę w okresie od 5 czerwca 1974r. do 30 listopada 1985r. Załączył również zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za cały okres pracy u powyższego pracodawcy wydane przez (...) Archiwum (...) z dnia 24 sierpnia 2001r., w których podano osobno wynagrodzenia za okres pracy w kraju i osobno wynagrodzenia zastępcze za okres pracy za granicą (w tym za 1982r.). Przy uwzględnieniu m.in. powyższych dokumentów organ rentowy decyzją z dnia 12 września 2002r. ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1982r. do 31 grudnia 1991r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 161,88 %. Podstawa wymiaru została ustalona na kwotę 1.976,38 zł. Organ rentowy przyjął do obliczenia wartości kapitału początkowego okres składkowy w wymiarze 32 lat i 11 miesięcy oraz okres nieskładkowy w wymiarze 2 miesięcy. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 235.532,55 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład uwzględnił okres pracy w (...)” w K. od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r. Uwzględnił również zarobki zastępcze wynikające z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 24 sierpnia 2001r. za okres pracy na eksporcie w czasie pracy w (...).

W dniu 19 stycznia 2016r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o emeryturę. We wniosku zaznaczył, iż dokumenty dotyczące zatrudnienia znajdują się w ZUS. Do wniosku nie załączył dodatkowych dokumentów dotyczących okresów pracy, czy osiągniętych wynagrodzeń.

W związku z wnioskiem ubezpieczonego o emeryturę organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 3 lutego 2016r., którą ponownie ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1983r. do 31 grudnia 1992r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 151,13 %. Podstawa wymiaru została ustalona na kwotę 1.845,13 zł. Organ rentowy przyjął do obliczenia wartości kapitału początkowego okres składkowy w wymiarze 27 lat, 11 miesięcy i 14 dni oraz okres nieskładkowy w wymiarze 2 miesięcy i 16 dni. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 193.195,42 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r. oraz wynagrodzeń zastępczych osiągniętych za okresy eksportów w czasie pracy w (...), co do których przyjął wynagrodzenia minimalne.

Następnie decyzją z dnia (...). organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 3 lutego 2016r., której wysokość ustalił w oparciu o art. 25 ustawy.

dowód: akta ZUS.

Zgodnie z art. 175 ust. 5 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2016r., poz. 887) ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Z kolei na podstawie art. 114 ust. 1 tej ustawy prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Przesłankami ponownej oceny uprawnień ubezpieczeniowych są „nowe dowody” i „ujawnione okoliczności” istniejące przed podjęciem decyzji organu rentowego i mające wpływ na ustalenie prawa do emerytur i rent. Odnosząc się do pierwszej podstawy ponownego ustalania prawa do świadczeń lub ich wysokości, należy stwierdzić, że o ile organ rentowy nie posiada uprawnień do dokonywania niekorzystnej zmiany pierwotnej (ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość) decyzji w oparciu o odmienną (powtórna) ocenę dowodów zebranych w poprzednim postępowaniu, o tyle wzruszenie takiego rozstrzygnięcia może być przeprowadzone w sytuacji przedstawienia nowych dowodów podważających wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego, w tym dowodów

uzyskanych już po wydaniu decyzji ZUS, pod warunkiem jednak, że wynikają z nich fakty powstałe przed tym momentem (por. komentarz do art. 114 [w:] Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, wyd. III pod red. Kamila Antonowa, ABC, 2009).

Nieprzedstawienie nowych dowodów lub nieujawnienie okoliczności, z których wynika, że prawo do świadczenia nie istnieje, nie daje podstaw do "wznowienia postępowania" (ponownego ustalenia prawa do świadczeń) w trybie art. 114 ust. 1 u.e.r.f.u.s. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 marca 2015r., sygn. III AUa 478/14, LEX nr 1663037).

Wobec powyższego brak jest aktualnie podstaw do ponownego analizowania kapitału początkowego ubezpieczonego pod kątem uwzględnienia bądź nie okresu pracy w(...)” w K. od 1 września 1964r. do 28 sierpnia 1969r. oraz uwzględnienia bądź nie zarobków zastępczych wynikających z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 24 sierpnia 2001r. za okres pracy na eksporcie w czasie pracy w (...). Okres ten i zarobki zostały uwzględnione przez ZUS do ustalenia kapitału początkowego w pierwotnej decyzji, a po jej wydaniu nie zostały przedstawione żadne inne dowody, ani nie pojawiły się żadne nieznanne okoliczności, które mogłyby przemawiać za inną oceną tego okresu. Nie może być za takie uznane świadectwo ukończenia (...) Szkoły Zawodowej (...) w C. (które de facto potwierdza odbywanie nauki zawodu), bowiem zostało ono złożone już po wydaniu zaskarżonej decyzji, a zatem nie mogło ono stanowić podstawy wydania tej decyzji.

Wskazać należy, iż w obecnym stanie prawnym nie obowiązuje już art. 114 ust. 1a, który pozwalał na ponowną weryfikację gdy okazało się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Przepis ten jednak został uznany za niekonstytucyjny wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012r. (sygn. akt K 5/11).

Ponadto jak wyjaśniał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 października 2014r. (sygn. II UK 13/14, OSNP 2016/3/38) zasady zastosowania mechanizmu konwersji, zawartego w przepisie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, nie mogą być pominięte, gdy ustalenie kapitału początkowego następuje w ramach przepisu art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis art. 25 ustawy służy wyliczeniu wysokości emerytury kapitałowej. Algorytm temu służący odwołuje się do kapitału początkowego określonego w art. 173-175 ustawy emerytalnej. Na potrzeby

wyliczenia emerytury zachodzi konieczność zwaloryzowania jego wartości, ustalonej zgodnie z art. 173 ust. 3 ustawy na dzień 1 stycznia 1999r. Działanie to jest jedyną zmienną dotyczącą kapitału początkowego, którą przepis art. 25 ust. 1 ustawy samoistnie ustanawia. Inaczej rzecz ujmując, w ramach wspomnianego przepisu organ rentowy upoważniony został wyłącznie do zwaloryzowania ustalonej na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej wartości kapitału początkowego (wyliczonej według reguł określonych w art. 173-175 ustawy). Oznacza to, że na tej podstawie prawnej nie dochodzi do "ustalenia prawidłowej wartości kapitału początkowego niezależnie od uprzednio wydanej decyzji ustalającej kapitał początkowy", z pominięciem reguł wskazanych w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Wręcz przeciwnie, przepis art. 25 ust. 1 wyraźnie nawiązuje do ustalenia kapitału początkowego dokonanego z upoważnienia art. 173 ust. 1 ustawy (według zasad wskazanych w kolejnych przepisach). Aby dojść do takiego wniosku wystarczy przedstawić treść omawianego przepisu. Identyfikuje on podstawę obliczenia emerytury. Stanowi ją "kwota składek na ubezpieczenie emerytalne" (zaewidencjonowana na koncie ubezpieczonego i zwaloryzowana) oraz kwota kapitału początkowego określonego w art. 173-175 ustawy (również zwaloryzowana). Suma tych dwóch wartości, uaktualniona na dzień podjęcia wypłaty emerytury, służy do wyliczenia wysokości świadczenia. W rezultacie nadinterpretacją przepisów, pozostającą w kolizji z art. 114 ust. 1 ustawy, jest twierdzenie, że w ramach ustalania wysokości emerytury kapitałowej organ rentowy wyposażony został w instrument interwencyjny o ekstraordynaryjnym charakterze.

Reasumując należało stwierdzić, iż organ rentowy nie był uprawniony do ponownej oceny dowodów, na podstawie których pierwotnie ustalił wysokość kapitału początkowego. Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego przy uwzględnieniu wartości wynikających z decyzji pierwotnie ten kapitał ustalającej. Jednocześnie należy wskazać, iż wobec faktu, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie ustalono z okresu od 1 stycznia 1982r. do 31 grudnia 1991r., a co do wszystkich tych lat ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu przez 12 miesięcy, nie doszło do żadnej modyfikacji w tym zakresie wynikającej z art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej w stosunku do decyzji z dnia 12 września 2002r.

Wskazać ponadto wypada, iż ubezpieczony pismem z dnia 18 kwietnia 2016r. cofnął odwołanie od zaskarżonej decyzji uzasadniając swoją decyzję brakiem możliwości przedstawienia dowodów dla wykazania spornego okresu i spornych zarobków.

Na mocy natomiast art. 469 k.p.c. sąd uzna zawarcie ugody, cofnięcie pozwu, sprzeciwu lub środka odwoławczego oraz zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia za niedopuszczalne także wówczas, gdyby czynność ta naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego.

Ponieważ cofnięcie odwołania naruszyłyby słuszny interes ubezpieczonego Sąd uznał taką czynność za niedopuszczalną.